

Türkçenin Eklemeli Yapısının İlkokul 1. Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabında Kullanımı *

*Aylin SÖZER ÇAPAN***
*Hülya ÇORA****

Öz

İlkokul düzeyinde kazanılan okuma-yazma becerisi, dil edinim sürecinin en önemli basamaklarından biridir. Okuma-yazma öğretilirken hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, her dilin kendi yapısal özellikleri çerçevesinde hareket edilmesi gerekmektedir. Bu araştırmada 2017-2018 eğitim-öğretim yılında devlet okullarında okutulmaya başlanan İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı incelenmiş ve Türkçenin eklemeli dil olma özelliğinden yararlanılarak kelime oluşturma durumu tespit edilmiştir. Araştırmada, İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda 547 farklı sözcük bulunduğu, bu sözcüklerin 86'sının yapım eki olarak oluşturulduğu, yapım eklerinin sistemli bir şekilde kullanılmadığı, kullanılan yapım eklerinin ağırlıklı hece değeri taşımadığı, türetilen sözcüklerin tekrarlanmadığı, kelime oluşturma sürecinde öğrencilerin üretici kelime hazinesinin dikkate alınmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuma-yazma öğretimi, kelime oluşturma, kelime türetme, eklemeli dil, yapım eki.

Use of Agglutination Structure of Turkish Language in Elementary School First Grade Textbook

Abstract

Literacy skills acquired at elementary grades are among the most important steps in the language acquisition process. Whatever method is used each language needs to be adjusted to the framework of its structural characteristics while teaching reading-writing. This study examined the First Grade Literacy Textbook of Elementary School which was started to be taught in public schools in 2017-2018 school year and determined the word creation status using the feature of Turkish as an additive language. Consequently, the research found 547 different words in the Book, 86 of them were formed by making the derivational affixes, which were not used systematically, they did not contain syllable value, the words were not repeated, while the students did not take reproductive vocabulary knowledge into consideration.

Keywords: Literacy teaching, word acquisition, word derivation, agglutinating language, derivational affix.

* Bu çalışma, İstanbul Aydın Üniversitesinden Dr. Öğretim Üyesi Aylin SÖZER ÇAPAN danışmanlığında yürütülen "İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabının Yapım Eklerinin Kullanılması Açısından Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

** Dr. Öğr. Ü., İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Anabilim Dalı, aylinsozer@aydin.edu.tr, ORCID:0000-0002-4216-3727

*** Sınıf Öğretmeni, İstanbul İli Silivri İlçesi Selimpaşa İlkokulu, meleknazcora@gmail.com, ORCID:0000-0001-8754-2184

Giriş

“Akademik ve zihinsel gelişimi sağlama yolunda en önemli becerilerden biri olan okuma, sosyalleşmeyle birlikte yaşam boyu öğrenme ve kendini gerçekleştirmeyi sağlamada da en temel ve en önemli becerilerden biridir” (Karadağ, 2014, s.2). Okuma-yazma öğretimi aynı zamanda etkili bir ana dili öğretiminin de çok önemli şartlarından biridir.

Manguel, okumayı öğrenmenin okuyazar her toplumda bir tür üyeliğe kabul töreni ve bağımlılık ile eksik iletişim konumundan bir çıkış yolu olduğunu, okumayı öğrenen her çocuğun kitaplar aracılığı ile toplumun ortak belleğine katıldığını söyler (2013; 92). Yani, ilk okuma yazma faaliyetleri “toplumsal üyeliğe kabulü” gerçekleştirmede başlangıç teşkil eder. Bu başlangıç nasıl olacaktır? Günümüz toplumlarında okumayı öğrenmek yeterli midir?

Okuma yazma birey hayatında bu kadar önemli bir etken iken okuma yazma eğitiminin amacı çocuğa sadece okuma yazma öğretmek değil aynı zamanda çağdaş yaşam koşullarının gerektirdiği yöntem ve tekniklere uygun bir okuma yazma becerisi kazandırmaktır. Basit okuyazarlık günümüz toplum hayatında işlevselliğini kaybetmiştir. Çünkü bu durum verilen harfleri seslendirmekten öteye gidememektedir. “Günümüzdeki eğitim anlayışı akılcı, dengeli, bilimsel olmalı, bireyin ve toplumun gereksinimlerini karşılayacak biçimde planlanmalıdır” (Aydoğdu, 2001: 25). Okuma yazma eğitimi de çocuğun öğrendiklerini ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde kullanabilmesini sağlamalıdır.

İlk okuma yazma öğretiminde araştırmalar ışığında daha etkili olacağı düşünülen yöntemler tercih edilmektedir. 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda “Ses Esaslı İlk Okuma Yazma Öğretimi” benimsenmiştir. Program, ilk okuma yazma öğretiminin temel düzeyde okuma ve yazma becerileri ile sınırlı olmadığını; düşünme, anlama, sınıflama, sıralama, sorgulama, ilişki kurma, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerin gelişimini sağlamada önemli bir işlevi olduğunu vurgulamaktadır. Yani okuma-yazma öğretimi yoluyla Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaya dönük beceriler edinilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle, okuma-yazma öğretiminde başarının ilk şartının okuma-yazma mekanizmasını doğru yerleştirmek olduğu görülmektedir.

Okuma-yazma öğretirken doğru adımlar atılmazsa, öğrenci sesi tanır, açık ve kapalı hecelere ulaşır, kelime elde edilir ancak “anlama” gerçekleşmez. Anlamanın olmadığı bir birleştirmeye, ancak “sesletim” denir ki bu da yukarıda açıklanan bugünün ihtiyaçlarına cevap veren tarzda bir okuma olmayacaktır. Çünkü anlama gerçekleşmeyecek, anlamanın olmadığı yerde de düşünme ve eleştirel bakış bulunmayacaktır.

Bu becerilere nitelikli bir düzeyde ulaşmak için, okuma yazma öğretiminde doğru yöntem ya da yöntemler kullanılmalıdır. 13.yüzyılda kimliği bilinmeyen bir yazarın manastır vakayinamesine düştüğü “Kitap okurken sözlerden çok anlama dikkat etmeye, yapraklardan çok meyveyle ilgilenmeye

dikkat etmelisiniz.” notu, Oxford, Bologna, Bağdat, Paris gibi pek çok yerde eğitim yöntemlerinin sorgulanmaya başlamasına neden olmuştur (Manguel, 2013; 104).

“Sözlerden çok anlama dikkat etmek”, Türkçede nasıl sağlanacaktır? Tabii ki dilimizin yapısal özelliklerini dikkate alarak...

İlk okuma yazmada sadece harflerin yazım kolaylığı ve seslerin edinim sıraları esas alınarak öğrenme yaklaşımları geliştirmek yeterli değildir. Dilin yapısal özelliklerini göz önüne alacak öğrenme yaklaşımlarına ihtiyaç vardır. Dilin edinimi sürecinin önemli unsurlarından biri olan okuma-yazma öğretimi sürecinde iyi bir okuma hedefleniyorsa bu alanda geliştirilen metotlarda ve uygulanan tekniklerde diller arasındaki yapısal farklara, özelliklere önem verilmeli, üzerinde özenle ve ısrarla durulmalı, bilimin ışığında hareket ederek gelişimi sağlanmalıdır.

Türkçenin en önemli yapı özelliği, eklemeli bir dil olmasıdır. “Türkçe son ekli eklemeli bir dildir” (Ergin 2002: 7). Yeni bir sözcük oluştururken bazen eklerden yararlanırız. “Türk dilinin işletilmesinde en büyük yük, eklerdedir” (Demircan, 2004: 95). Dilimizin eklemeli yapısı kelimenin üretilmesinde ve algılanmasında kolaylık sağlamaktadır. Bir dilin yapısını bilmek, anlama becerilerinin gelişimi açısından büyük önem arz etmektedir.

Nörodilbilim sahasında yapılan çalışmaların, köklerin ve eklerin beynin farklı yerlerinde depolandığını ortaya koyduğunu da hesaba kattığımızda, dilimizin kelime yapısındaki özellik ile beynin çalışma sisteminin paralel olduğu görülecektir. Günümüzde morfolojik yapı ve anlama ilişkisi çerçevesinden bakıldığında eklemeli dillerin kelime oluşum süreçleri hakkında yapılan araştırmalarda çok önemli verilere ulaşılmıştır.

Türkçeye eklemeli dil olma özelliğini iki tür ek kazandırır. Eklerden biri yapım ekleri, diğeri çekim ekleridir. Bu araştırmanın kapsamı “yapım ekleri” ile sınırlı olduğundan, yapım ekleriyle ilgili bilginin verilmesinin yeterli olduğu düşünülmektedir.

“Yapım ekleri, eklenmiş oldukları kök ve gövdelerin anlamlarında değişiklik yaparlar. Yapım eki ile meydana getirilen bir kelime gövdesi, kendisinden türediği kök veya gövde ile bir ilgisi olmakla beraber ondan ayrı ve yeni bir anlam taşır” (Ergin, 2002: 123).

Türkçe morfolojik yönden çok mantıklı ve tutarlı bir dildir. Okuma-yazma öğretimi çalışmalarında akıcı okuma ve anlama işlevlerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesinin önündeki en önemli adım, kelimenin tanınması ve algılanmasıdır. “Kelime türetme ve buna bağlı olarak dilin kavram alanını genişletme işlevi Türkçede kelime kök ve gövdelerine eklenen yapım ekleri vasıtasıyla yerine getirilmektedir. Kelime ailelerinin oluşmasında etkili unsur yapım ekleridir” (Onan, 2014: 236).

Güneş (2007: 66-67), okuma-yazma öğrenme alanlarını belirleme konusunda en kapsamlı araştırmacının ABD’de yapıldığını ve iyi bir okuyucu olma özelliğini öğrenciye kazandırmak için 5 temel alanda sistemli çalışma yapmak gerektiğini vurgulamıştır. Bunlar sırasıyla:

- Ses bilinci,
- Alfabetik ilişkileri keşfetme,
- Kelime tanıma ve zihinsel sözlük geliştirme,
- Akıcı okuma
- Metinleri anlamadır.

Görüldüğü gibi “akıcı okuma” ve “metinleri anlama” aşamaları, “kelime tanıma ve zihinsel sözlük geliştirme” aşamasından sonra gelmektedir. Yani akıcı okumanın ve anlamamanın sağlanması için kelimelerin önce ses yoluyla tanınarak görsel biçiminin ve anlamının zihinsel sözlüğe kaydedilmesi gerekmektedir.

Güneş (2013: 4), Cellier (2008) ve Vancomelbeke (2004) tarafından yapılan araştırmaları aktarırken, beynin bir kelimeyi tanıması için o kelimeyi ortalama 12 kez duyması veya okuması gerektiğini ifade etmektedir. Öğretmenin bir kelimeyi öğretirken o kelimeyi dilin diğer öğelerinden ayırmaması gerektiğini, tek başına değil, diğer kelimelerle bağ kurarak vermesi gerektiğini vurgulamaktadır. Öğrencinin duraklamadan okumasını sağlamak için kelime tanıma becerileri geliştirilmelidir. Bunu gerçekleştirmenin bir yolu da Türkçenin yapısal özelliklerinin ilk okuma yazma çalışmaları içindeki “kelime öğretimi” basamağına yansıtılmasıdır.

O halde ilk okuma-yazma çalışmaları sırasında “kelime tanıma” çok büyük öneme sahiptir. Türkçede kelime türetme özelliğine hizmet eden 67’si fiilden ad, 55’i addan ad, 21’i addan fiil ve 19’u fiilden fiil türeten toplam 162 yapım eki bulunmaktadır (Korkmaz, 2003). Bu ekleri kullanarak kelime oluşumu sağlamak öğrencilerin zihinsel sözlüğünü zenginleştirecek, sürekli tekrarlanan bu işlemler sayesinde hızlı otomatik isimlendirme gerçekleşecek, öğrenciler kelimeleri hızlı tanıyacaktır. Kelimeleri hızlı tanıma da beraberinde akıcı okuma ve anlamayı getirecektir.

Onan (2009: 260), “ilk okuma yazma öğretiminde kullanılan ses temelli cümle yönteminde, eklemeli dil yapısının sunduğu bilişsel zeminleri göz önüne almak gerektiğini; hece değeri taşıyan isim ve fiil köklerine yine hece değeri taşıyan yapım eklerinin getirilmesiyle anlamlı kelimeler edinilebileceğini” vurgulamaktadır. Bu noktada “hece değeri taşıyan” ifadesini açmak yerinde olacaktır.

Türkçenin Eklemeli Yapısının İlkokul 1. Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabında Kullanımı

Türkçe kelimelerde 6 çeşit hece vardır. Tüm hece tipleri kelimenin her yerinde kullanılamamaktadır. Kelimeler, hecelerın birleşmesiyle oluşmaktadır ve ülkemizde kullanılan ilk okuma ve yazma öğretim sistemi seslerden hecelere, hecelerden kelimelere, kelimelerden cümlelere, cümlelerden metinlere ulaşmayı sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Okuma-yazma öğretimi süreci içinde kelime oluşturma çalışmaları sırasında kök ve gövdelere yapım eki getirilerek de kelime oluşturulacaktır. Bu süreçte hecelerle çalışılacağı için eklerle kelime üretimi gerçekleşirken Türkçenin hece yapısı nedeniyle “hece değeri taşıyan yapım eklerini kullanma” özelliği, kök ve gövdelerin sonlarına da gelebilecek olan üç hece tipinin (SÜ, SÜS, SÜSS) kullanılması ile sağlanmış olacaktır. Başka bir söyleyişle, tüm yapım ekleri kelime türetmede kullanılabilir. Ancak köklerin ve yapım eklerinin şeffaf bir şekilde görüleceği, ek-kök ilişkisinin kavramsal olarak algılanmasının sağlanacağı yapım ekleri, “hece değeri” olanlardır.

İlk okuma yazma öğretiminde, hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, dilin temel alanlarının ve yapısal özelliklerinin dikkate alınması zorunludur. Çünkü okuma-yazma öğretimi, ana dili edinim sürecinin büyük önem arz eden bir parçasıdır.

Araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığının kabul ettiği ve 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılında yürürlüğe koyduğu “Ses Esaslı İlk Okuma-Yazma Öğretimi” sürecinde kullanılan “MEB Yayınları İlk Okuma Yazma Ders Kitabı” nı inceleyerek Türkçenin eklemeli dil yapısı özelliği içinde “Yapım Eklerin Kullanılma Durumu” nu tespit ederek değerlendirmektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, yapım eklerinin İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma ders kitabında kullanımını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu nedenle çalışmamızda nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır.

Gerçek bir yaşam, ortam ve güncel bağlamın içindeki durumun araştırılmasını gerektiren desen, durum çalışmasıdır. Durum çalışması yöntemi gerçek yaşam, güncel bir durum (sınırlı bir sistem) veya çoklu sınırlandırılmış sistemlerin belli bir zaman içerisinde bilgi kaynakları kullanılarak derinlemesine, detaylı bilgi toplanıp durumun temalarla ortaya konduğu nitel yaklaşımdır (Creswell, 2013: 97).

Ancak bu çalışmada İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma ders kitabındaki 5 ses grubu içinde kullanılan kelimelerde aranan ve dört türden oluşan yapım eklerinin iç içe geçmiş halde bulunması nedeniyle “iç içe geçmiş durum deseni” kullanılmıştır. Bu çalışmada seçilen “iç içe geçmiş tek durum deseninde, tek durum içinde birden çok alt tabaka ya da birim söz konusu olmaktadır” (Yıldırım ve Şimşek. 2013: 327).

Durum çalışmasında yapı geçerliliğinin sağlanması için, “toplanan verilere ait bir kanıt zincirinin oluşturulması gerekir. İç geçerliliğin oluşması için, sonuçlar açık bir şekilde ortaya konmalı ve çıkarımlarla ilgili kanıtlar diğer kişilerin ulaşabileceği şekilde sunulmalıdır. Elde edilen sonuçlara dayanarak bir kuram ve kavramsal bir model önerilmesiyle dış geçerlilik kazanılacaktır. Güvenirliğin elde edilmesi için ise araştırma yapılırken izlenen süreçlerin açıkça sunulması gerekir” (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 288).

Araştırmanın İnceleme Nesnesi

Amacı, 1.sınıf İlk Okuma Yazma ders kitabındaki yapım eklerinin kullanılma durumunu tespit etmek olan bu araştırmanın inceleme nesnesi, 2017-2018 eğitim öğretim yılında ilkokullarda okutulmaya başlanan, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları’na ait İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı’dır.

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi, araştırmanın derinlemesine yapılabilmesi için çalışmanın amacı bağlamında bilgi bakımından zengin durumların seçilmesidir. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemede temel düşünüş, önceden belirlenmiş ölçütleri karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. “Ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabileceği gibi önceden hazırlanan bir ölçüt tablosu da kullanılabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 140). Bu çalışmada İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı içerisinde yer alan yapım ekleri ile çalışılmış olmasından dolayı örnekleme modeli olarak “tipik durum örnekleme modeli” seçilmiştir.

Araştırmada incelenen ders kitabı, eğitim-öğretim yılı için tek parçadan oluşmaktadır. 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı 205 sayfadan meydana gelmektedir. İlk 195 sayfadaki, 5 grup hâlinde bulunan seslerin öğretime yönelik kullanılmış tüm sözcükler, araştırma kapsamına alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmamızda kullanılan İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı, doküman niteliği taşımaktadır. “Dokümanlar, durum çalışması yaparken kullanılan veri toplama tekniklerindedir” (Robson, 2017: 159). “Doküman incelemesi, araştırılacak olay ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizidir. Araştırma problemi hakkında yapılacak analizin geniş bir zaman dilimine yayılması olanağını sağlaması, çeşitli yazılı materyallere ulaşma yoluyla geniş bir örneklem sunması, verilerin birey tarafından özgün biçimde kaydedilmesi açısından üstün bir tekniktir” (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 187-190). Öte yandan, materyalin hazır bulunması, veri sürecini nesnelleştirerek araştırmacının öznel bakışından kurtarır (Mayring, 2000: 36-37).

Araştırmada veri toplamak için, Korkmaz (2003) Türkiye Türkçesi Grameri esas alınarak “Yapım Ekleri Listesi” oluşturulmuştur. Yapım ekleri listesi, okuma yazma öğretimi çalışmalarında takip edilen beş ses grubuna göre kategorize edilerek tematik kodlama yapılmış ve böylece elde edilen verilerin

Türkçenin Eklemeli Yapısının İlkokul 1. Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabında Kullanımı

düzenlenebileceği bir sistem oluşturulmuş, veriler tablolarla görsel hâle getirilmiştir. Hazırlanan tablolar, üç farklı alanda çalışan uzman tarafından incelenmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Veri setinin sınırlılığı sebebiyle herhangi bir veri analiz programı kullanılmamıştır.

Verilerin Toplanması

Ders kitabındaki verileri toplamak için alan yazın taramasının ardından veri toplama aracı geliştirilmiştir. Bunun için;

- 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda okuma-yazmayı öğretmek amacıyla kullanılan kelimeler tespit edilerek listelenmiş,
- Listedeki kelimelerin yapım eki alıp almadıkları belirlenmiş,
- Korkmaz (2003) Türkiye Türkçesi Grameri adlı çalışma esas alınarak inceleme nesnesi içinde tespit edilen yapım eki almış kelimelerde, dört tür yapım ekinden hangilerinin bulunduğunu gösteren "İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda Kullanılan Yapım Ekleri Listeleri" hazırlanmış,
- "İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda Kullanılan Yapım Ekleri Listeleri" ne işlenen ekler tek tek ele alınarak bu eklerin hangi ses gruplarında kullanıldığı, hangi sözcükleri oluşturdukları, bu sözcüklerin cümle içinde kullanılıp kullanılmadığının işlendiği veri toplama aracı oluşturulmuştur.

1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda kullanılan yapım eklerinin hangileri olduğunun işlendiği listeler, yapım eki çeşitleri açısından sınıflandırılarak aşağıya çıkarılmıştır (Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4).

İsimden İsim Yapma Ekleri

Korkmaz (2003) Türkiye Türkçesi Grameri'nde verilen 55 addan ad yapma eki incelenmiş, aşağıdaki 11 tanesinin kullanıldığı tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. İlkokul 1.sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda kullanılan isimden isim yapma ekleri

İsimden isim yapma ekleri
• "-Iık, -IUK"
• "-CI, -CU"
• "-(I)ncl, (U)ncU"
• "-Ar, -ŞAr"
• "-An"
• "-Ak"
• "-IAK"

Tablo 1. İlkokul 1.sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda kullanılan isimden isim yapma ekleri (Devamı)

İsimden isim yapma ekleri
• "-A"
• "-lı"
• "-CAK"
• "-DAŞ"

İsimden Fiil Yapma Ekleri

Korkmaz (2003) Türkiye Türkçesi Grameri'nde verilen 21 addan fiil yapma eki incelenmiş, aşağıdaki 3(üç) tanesinin kullanıldığı tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. İlkokul 1.sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda kullanılan isimden fiil yapma ekleri

İsimden fiil yapma ekleri
• "-IA"
• "-I"
• "-IAn"

Fiilden Fiil Yapma Ekleri

Korkmaz (2003) Türkiye Türkçesi Grameri'nde verilen 19 fiilden fiil yapma eki incelenmiş, aşağıdaki 5 (beş) tanesinin kullanıldığı tespit edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. İlkokul 1.sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda kullanılan fiilden fiil yapma ekleri

Fiilden fiil yapma ekleri
• "-mA"
• "-(I)r -(U)r"
• "-t "
• "-Dir -DUr "
• "-(I)I -(U)I"

Fiilden İsim Yapma Ekleri

Korkmaz (2003) Türkiye Türkçesi Grameri'nde verilen 67 fiilden isim yapma eki incelenmiş, aşağıdaki 16 (on altı) tanesinin kullanıldığı tespit edilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. İlkokul 1.sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda kullanılan fiilden isim yapma ekleri

• Fiilden isim yapma ekleri
• "-mAk"

Tablo 4. İlkokul 1.sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda kullanılan fiilden isim yapma ekleri (Devamı)

Filden isim yapma ekleri
• “-mA”
• “-(l)ş” / “-(y)lş
• “-m” , “-(l)m”
• “-(l)k”
• “-Ak”
• “-(l)n”
• “-Gİ”
• “-gA”
• “-AgAn / -AğAn”
• “-(y)lcl”
• “-l -U”
• “-t / -(l)t (U)t”
• “-mAn”
• “-mUr”
• “-l”

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler, içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013)'e göre içerik analizi temel olarak, toplanan verileri açıklayabilecek durumdaki kavramlara ve temalara ulaşmayı amaçlar. İçerik analizinin dört aşaması vardır:

Verilerin Kodlanması

Temaların Bulunması

Kodların ve Temaların Düzenlenmesi

Bulguların Tanımlanması ve Yorumlanması

Verilerin yorumlanması sürecinde betimsel analiz, içerik analizi ve sürekli karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde, analize tabi tutulan tüm kelimeler incelenerek yapım ekleri ile oluşturulanlar belirlenmiş, bu yapım ekleri referans gösterilen Korkmaz (2003)'ün kaynağına dayandırılarak doğrudan alıntılar yapıp listelenmiştir. İçerik analizinde ise veriler önce farklı şekilde başlıklandırılmış ve bu başlıklar birbiri ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonrası başlıklardan anlamlı farklı kategori listeleri oluşturulmuş, aynı kavramları çağrıştıran kodlar ortak kategori alanı içinde

tablolar halinde listelenmiştir. Son olarak toplanan verilerden oluşturulan temalardan anlam bütünlüğü sağlanarak yorumlama yapılmıştır.

“Araştırmadaki nitel verilerin analizinde kullanılan sürekli karşılaştırma analizi yönteminin iki basamağı bulunmaktadır. İlk aşamada veriler okunur ve birbirleriyle ilişkileri açısından karşılaştırılır. Böylece birbiri ile ilgili veriler, belirli kavramlar ve kategoriler altında toplanır. Sonraki basamakta ise önem verilmesi istenen kavramlara ve kategorilere dayalı olarak ana temalar ortaya çıkmaktadır” (Have, 2004).

Bu çalışmada, konu ile ilgili alan yazın taraması yapılmış, 1. Sınıf İlk Okuma Yazma kitabının yapım eklerinin kullanılması açısından değerlendirilmesi sırasında, araştırmanın inandırıcılık boyutu için, veri toplama araçları uzman görüşü değerlendirmesinde yapılandırılmıştır. Elde edilen veriler, Türkçedeki yapım ekleri doğrultusunda Korkmaz (2003) Türkiye Türkçesi Grameri esas alınarak çözümlenmiştir. Yapım eklerinin okuma yazma öğretimi çalışmalarında takip edilen beş ses grubunda kullanımına yönelik verileri, farklı araştırmalara referans olabilecek niteliktedir. Bu sebeple çalışma aktarılabılır özellik göstermektedir.

Bulgular ve Yorum

İlkokul 1. Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı’nda bulunan seslerin öğretimine yönelik tüm bağımsız sözcükler ile cümleleri oluşturan sözcükler, yapım eklerinin kullanımı açısından harf grupları dâhilinde incelenmiştir. Harf grupları, Tablo 5’de verilmiştir:

Tablo 5. Harf grupları

Grup sırası	Harf grubu
1. Grup	E, L, A, K, İ, N
2. Grup	O, M, U, T, Ü, Y
3. Grup	O, R, I, D, S, B
4. Grup	Z, Ç, G, Ş, C, P
5. Grup	H, V, Ğ, F, J

Harf Gruplarının Bulunduğu Sayfa Aralığı:22-195

İlkokul 1. Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı’nda bulunan seslerin öğretimine yönelik tüm bağımsız sözcükler ile cümleleri oluşturan sözcükler yapım eklerinin kullanımı açısından harf grupları dâhilinde incelendiğinde, toplam 547 farklı sözcüğe rastlanmış ve bu sözcüklerden 86’sının yapım eki olarak oluşturulduğu görülmüştür. Bu duruma göre yapım eki almış kelimelerin sayısı, kitapta kullanılan tüm kelimelerin %15,72’sine karşılık gelmektedir.

Türkçenin Eklemeli Yapısının İlkokul 1. Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabında Kullanımı

Yapım Eklerinin Kullanımına Dair Genel Bulgular

Aşağıdaki tabloda (Tablo 6) Türkçenin kelime türetme özelliklerine göre yapım ekleri türlerindeki toplam ek sayısı verilmekte, ilkokul 1. Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda kullanılan ek toplam sayısının, Korkmaz (2003) Türkiye Türkçesi Grameri'nde verilen toplam ek sayısına oranı açıklanmaktadır.

Tablo 6. Yapım ekleri genel kullanım sayıları

Yapım eki türü	Toplam ek sayısı	Yapım Eklerine Dair Tablo		
		Ek sayısı	Oranı (%)	Türemiş sözcük
İsimden İsim Yapma Eki	55	11	20	32
İsimden Fiil Yapma Eki	21	3	14,29	9
Fiilden Fiil Yapma Eki	19	5	26,32	10
Fiilden İsim Yapma Eki	67	16	23,88	28
Korkmaz (2003) Türkiye Türkçesi Grameri'ne göre fiilden isim yapma eki “-mA” ve fiilden fiil yapma eki “-mA” ile oluşturulan, cümle içinde geçmediği için hangi gruba dâhil olduğu tayin edilemeyen sözcükler.)				7
Toplam	162	35	21,6	86

Birinci Ses Grubu Harflerine (E, L, A, K, İ, N) Dair Bulgular

Birinci ses grubunda 39 farklı kelime kullanılmış, bu kelimelerin 6'sı yapım eki almıştır.

Yapım eki kullanılarak oluşturulan kelime sayısının, grupta geçen toplam 39 yeni kelimeye oranı %15,38'dir. Birinci ses grubunda kullanılan yapım eklerine sınıflandırma yapılarak bakıldığında ortaya çıkan sayısal durum, Tablo 7' de gösterilmiştir.

Tablo 7. Birinci ses grubunda kullanılan yapım eki sayıları

Eklerin türü	İ.İ.Y.E		İ.F.Y.E		F.F.Y.E		F.İ.Y.E		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ek sayısı	3	60	1	20	0	0	1	20	5	100
Geçtiği kelime	3	50	2	33	0	0	1	17	6	100

İkinci Ses Grubu Harflerine (O, M, U, T, Ü, Y) Dair Bulgular

İkinci ses grubunda da birinci ses grubunda olduğu gibi altı adet harf bulunmaktadır. Bu harfler O, M, U, T, Ü, Y harfleridir. *İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nın* 55. sayfasından başlayıp 90.sayfaya kadar olan 36 sayfayı kapsamaktadır.

İkinci ses grubuna genel olarak bakıldığında 94 farklı kelime kullanıldığı, bu kelimelerin 20'sinin yapım eki aldığı görülmektedir.

Grubun tüm kelimeleri incelendiğinde, yapım eki ile oluşturulan 20 kelimenin gruptaki toplam 94 farklı kelimeye oranının %21,27 olduğu görülmektedir. İkinci ses grubunda yapım eklerinin kullanımıyla ilgili genel sayısal durum, Tablo 8'de özetlenmiştir.

Tablo 8. *İkinci ses grubunda kullanılan yapım eki sayıları*

Eklerin türü	İ.İ.Y.E		İ.F.Y.E		F.F.Y.E		F.İ.Y.E		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ek sayısı	2	22,22	2	22,22	1	11,11	4	44,44	9	100
Geçtiği kelime	6	30	2	10	1	5	11	55	20	100

Üçüncü Ses Grubu Harflerine (Ö, R, I, D, S, B) Dair Bulgular

3.ses grubu Ö, R, I, D, S, B harflerinden oluşmaktadır. Bu bölüm inceleme nesnesinde 91.sayfadın 130.sayfaya kadar olan 40 sayfaya yayılmıştır.

Üçüncü ses grubunda kullanılan 133 farklı kelimedın 25'i bir yapım eki, 2'si iki yapım eki almıştır. Yapım eki ile türetilen 27 kelimenin, gruptaki toplam 133 yeni kelimeye oranı %20,3'dür.

Üçüncü ses grubunun bütün kelimelerini incelediğimizde yapım eki almış 27 kelimenin yine bu gruptaki toplam 133 kelimeye oranının %20,3 olduğu; Türk dilindeki dört çeşit yapım ekinin de görüldüğü; 27 kelimedede 17 farklı yapım ekinin kullanıldığı tespit edilmiştir. 3.ses grubunda tespit edilen 17 farklı yapım ekinin türlerine göre dağılımı ile ilgili sayısal durum Tablo 9'da özetlenmiştir. Yukarıdaki açıklama ile tablonun tutarsız bir görünümde olması, gruptaki iki sözcüğün ikişer yapım eki almış olması sebebiyledir.

Türkçenin Eklemeli Yapısının İlkokul 1. Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabında Kullanımı

Tablo 9. Üçüncü ses grubunda kullanılan yapım eki sayıları

Eklerin türü	İ.İ.Y.E		İ.F.Y.E		F.F.Y.E		F.İ.Y.E		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ek sayısı	5	29,41	2	11,77	4	23,53	6	35,29	17	100
Geçtiği kelime	10	24,48	3	10,35	7	24,14	9	31,03	29	100

Dördüncü Ses Grubu Harflerine (Z,Ç,G,Ş,C,P) Dair Bulgular

4.ses grubunda (Z,Ç,G,Ş,C,P) da ilk üç ses grubunda olduğu gibi altı harf bulunmaktadır. Bu harflerin işlendiği sayfalar inceleme nesnesinin 131. sayfasından 169. sayfasına kadar olan bölümdür ve 38 sayfadır.

Grupta 166 farklı kelime kullanılmıştır. Bu kelimelerden 17 tanesi bir, 1 tanesi iki, 1 tanesi üç yapım eki olarak türetilmiştir.

Dördüncü ses grubunun (Z, Ç, G, Ş, C, P) tüm sözcüklerine bakıldığında yapım eki ile türetilen 19 sözcüğün yine bu gruptaki toplam 166 kelimeye oranının %11,45 olduğu; Türk dilindeki dört çeşit yapım ekinin de görüldüğü; 19 sözcükte 15 farklı yapım ekinin kullanıldığı belirlenmiştir. 4.ses grubunda belirlenen 15 farklı yapım ekinin çeşitlerine göre dağılımı ile ilgili sayısal durum Tablo 10'da özetlenmiştir. Metindeki açıklama ile tablonun tutarsız bir görünümde olması, grupta birden fazla yapım eki alan sözcük bulunması sebebiyledir.

Tablo 10. Dördüncü ses grubunda kullanılan yapım eki sayıları

Eklerin türü	İ.İ.Y.E		İ.F.Y.E		F.F.Y.E		F.İ.Y.E		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ek sayısı	6	40	1	6,67	3	20	5	33,33	15	100
Geçtiği kelime	10	52,63	1	5,26	3	15,80	6	26,31	20	100

Beşinci Ses Grubu Harflerine (H,V,Ğ,F,J) Dair Bulgular

Okuma yazma öğretimindeki beş ses grubu içinde en az harfin verildiği grup, 5.ses grubudur. Bu ses grubunda beş harf (H,V,Ğ,F,J) öğretilmektedir. Kitabın 170.sayfasından 195. sayfasına kadarki bölüm (16 sayfa) beşinci ses grubuna ayrılmıştır.

115 yeni kelimenin kullanıldığı grupta, 13 farklı yapım ekiyle 15 farklı sözcük türetilmiştir. Yapım ekiyle oluşturulan 15 yeni kelimenin gruptaki toplam 115 kelimeye oranı % 13,04'tür.

Beşinci ses grubunda (H,V,Ğ,F,J) türetilen 14 yeni kelimedede kullanılan 13 farklı yapım ekine ait dağılımın özeti ile ilgili sayısal durum da Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Beşinci ses grubunda kullanılan yapım eki sayıları

Eklerin türü	İ.İ.Y.E		İ.F.Y.E		F.F.Y.E		F.İ.Y.E		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ek sayısı	4	33,33	1	8,33	0	0	8	61,54	13	100
Geçtiği kelime	4	26,67	2	13,33	0	0	9	60	15	100

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İncelenen 5 ses grubunda toplam 547 farklı sözcük bulunduğu ve 86 tanesinin yapım eki kullanılarak elde edildiği tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan türemiş kelimeler, tüm kelimelerin %15,72’sine denk gelmektedir.

Kitapta, Korkmaz (2003) *Türkiye Türkçesi Grameri*’nde verilen 55 isimden isim yapma ekinin % 20’si, 21 isimden fiil yapma ekinin %14,29’u, 19 fiilden fiil yapma ekinin %26,32’si ve 67 fiilden isim yapma ekinin %23,88’i kullanılmıştır. Yapım eki kullanımının genel durumu incelendiğinde ise Korkmaz (2003) tarafından verilen 162 ekin 35’inin kullanıldığı, bunun da oransal olarak %21,6’ya denk geldiği görülmektedir. Burada belirtilmesi gereken, Türkçenin kelime türetme işlevinden yararlanmakta sınırlı kalınmış olmasıdır.

Yapım ekleri grubunda 19 ekle %11,73 ağırlığa sahip olmasına rağmen, ek kullanımında en büyük oran fiilden fiil yapma eklerinde görülmektedir. Bu tespit Türkçenin kelime türetme özelliklerine uymamaktadır. Türkçede fiilden isim yapan ekler sayısal ve oransal olarak daha fazladır (Korkmaz, 2003).

Ekler “isim türeten ekler” ve “fiil türeten ekler” şeklinde bir gruplamaya tabi tutulduğunda, 162 yapım ekinin 122’sinin ad türeterek % 75,3’lük bir ağırlığa sahipken, 40’ının fiil türeterek % 24,7’lik bir ağırlıkta bulunduğu görülecektir. İnceleme nesnesindeki ekler de bu anlamda kategorize edildiğinde kullanılan toplam 35 ekin 27’si ad türeterek % 77,14 oranına, 8’i de fiil türeterek % 22,86 oranına ulaşmıştır. Korkmaz (2003)’ün verdiği toplam 162 ek ile kitapta kullanılan 35 ek “isim türetme” ve “fiil türetme” anlamında incelendiğinde, oransal olarak genelde örtüşmektedir.

Bu sonuç, Türkçe ve İngilizce ilk okuma kitaplarının kavram ulamları ve sözcük türlerine göre karşılaştırıldığı bir çalışmada (Güngör-Gökmen 2013), Türkçedeki ad ulamlarının eylem ulamlarına üstünlük gösterdiğini tespit etmesi ile de uyum sağlamıştır.

Türkçenin Eklemeli Yapısının İlkokul 1. Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabında Kullanımı

Korkmaz (2003), Türkiye Türkçesi Grameri'nde toplam 162 adet yapım eki göstermektedir. İlkokul 1.Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda kullanılan yapım eki sayısı ise 35'tir. Bu eklerle toplam 86 sözcük türetildiğine göre, bir ekle ortalama olarak 2,45 sözcük oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu durum da öğrencinin farklı köklere gelerek yeni sözcükler türeten ekleri fark etmelerini, dolayısıyla anlama ve anlatma becerilerini geliştirme imkânını oluşturmamaktadır. Eklerin işlevlerinin sezdirilmesi, dolayısıyla da anlamların kavranması için bir ekle çok sayıda farklı kelime türetilmelidir. Kelime türetme özelliğinden etkin şekilde yararlanılmalıdır.

Yapım eklerinin sistemli bir şekilde kullanılmadığı tespit edilmiştir. Kelime kökleri alt alta getirilerek ekin tekrarlı bir biçimde köklerle buluşması sağlanmamıştır. Bu özellik kitabın sadece bir sayfasında (Sayfa 65) “-mA” ekinin kullanımında görülmüştür. Türkçe dersi öğretim programları hazırlanırken Türkçenin çok önemli unsurları olan “yapım eklerinin” farklı kök ve gövdelere tekrarlı bir şekilde gelerek yeni anlam oluşturma özelliğine önem verilmeli, okuma-yazma öğretimi sürecinde, yapım ekleri sistemli bir biçimde kullanılmalıdır.

Kullanılan yapım ekleri işlekliliği açısından incelendiğinde ve ekler Korkmaz (2003) Türkiye Türkçesi Grameri ile karşılaştırıldığında, çok işlek ve verimli eklerin tamamının kullanılmadığı gibi, türetme özellikleri sınırlı, canlılığını yitirmiş eklerin de bulunduğu tespit edilmiştir. Yapım ekleri kullanılırken işlek olan ve geniş kullanım alanı bulunan eklere daha fazla yer verilmelidir.

Karadağ-Kurudayıoğlu (2010) ilköğretim öğrencilerinin yazılı anlatımlarında kullandıkları ilk 500 farklı kelimeyi inceledikleri araştırmalarında, birinci sınıf düzeyindeki bir öğrencinin 89 türemiş kelime kullandıklarını tespit etmişler ve bu kelimeleri alfabetik olarak sıralamışlardır. Araştırmada sıralanan 89 türemiş kelime ile İlkokul 1. Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabı'nda kullanılmış olduğu tarafımdan tespit edilen 86 farklı türemiş kelime karşılaştırıldığında ortak 11 kelimenin varlığı görülmektedir. Bunlar “önlük, oyuncak, arkadaş, dondurma, anlat, yatak, uyku, öğrenci, yemek, yazı, öğretmen” kelimeleridir. Başka bir deyişle, Karadağ-Kurudayıoğlu (2010)'nun çalışmasında tespit ettiği birinci sınıf öğrencilerinin kullandıkları türemiş kelimeler ile araştırma nesnesinde kullanılan türemiş kelimelerin örtüşme oranı % 12,35'dir.

Bu araştırmadan da hareketle, kitapta kullanılan türemiş kelimeler seçilirken öğrencilerin yazma ve konuşma anında kullandıkları “üretici kelime hazinesinin” büyük oranda dikkate alınmadığı görülmektedir. Kelimeler türetilirken öğrencilerin kelime hazineleri de dikkate alınarak “en çok kullandıkları ve karşılaştıkları kelimelere” öncelik verilmelidir.

Beş ses grubunda da kullanılan tek ek, her ada gelebilen çok işlek bir ek olan “-lI” ekidir.

Kullanılan 35 yapım ekine bakıldığında bunlardan sadece 16 tanesinin “hece değerinde” olduğu görülmektedir. Bunlar “-lIk / -lUk, -Cl / -CU, -lI, -CAk, -DAş, -lAk; -lA, lAn; -mA, -Dir / -DUr; -mAk, -mA,

-Gl, -gA, -mAn, -mUr“ ekleridir. “İlk okuma yazma öğretiminde kullanılan ses temelli cümle yönteminde, eklemeli dil yapısının sunduğu bilişsel zeminleri göz önüne almak gerekmektedir. Hece değeri taşıyan isim ve fiil köklerine yine hece değeri taşıyan yapım eklerinin getirilmesiyle anlamlı kelimeler türetilmelidir.” (Onan, 2009) İnceleme nesnesinde kullanılan yapım eklerinin %45,71’i bu özelliğe uymaktadır.

Kelimeler hecelerle birleşmesiyle oluşmaktadır. İlk okuma ve yazma etkinlikleri seslerden hece, hecelerden kelime oluşturma sistemi şeklinde ilerlediğinden, yapım ekleriyle kelime oluşturma sırasında “hece değerindeki yapım eklerinin kullanımı” büyük önem taşımaktadır. Okuma yazma öğrenilirken kullanılacak ilk okuma yazma kitaplarında hem hece değerinde olan, hem de işlek, canlı ve geniş kullanım alanına sahip eklerle türetilen kelimeler kullanılmalıdır. İlk okuma yazma ders kitaplarında hece değerindeki tüm yapım eklerinin tekrarlı bir şekilde alt alta kullanılarak kelime türetildiği bölümler hazırlanmalı ve böylece öğrencinin hızlı otomatik isimlendirme yapabilmesinin zemini oluşturulmalıdır.

Ses gruplarının harf sınırlılıkları da dikkate alınarak bir tarama yapıldığında, kullanılacak yapım eki sayısının çok altında bir kullanım oranı olduğu ve oluşturulan kelimelerin tekrarlanmadığı tespit edilmiştir. Oysa kelimenin zihinde depolanması için en az 12 kere tekrarlanması gerekmektedir (Güneş, 2013: 4). İlk okuma-yazma ders kitapları hazırlanırken, okuma-yazma sürecinin en önemli aşamalarından birinin “kelime tanıma” aşaması olduğu gerçeğinden hareketle, bu sürecin verimli ilerlemesi için Türkçenin kelime türetme özelliklerinden aktif şekilde yararlanılmalıdır. Kitaplarda yapım ekleriyle türetilen sözcüklerin tekrarına yer verilerek “zihinsel sözlüğe kaydedilmesi” sağlanmalıdır.

Türkçede çekim eklerinin (işletme eklerinin) cümleyi oluşturan tüm öğeler arasında ilişki kurması ve anlama süreçlerindeki etkisi nedeniyle, ilk okuma yazma kitaplarındaki kullanım durumunu tespit edecek araştırmalar yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Aydogdu, Ş. (2001). Çağdaş Eğitimde Etkileşim Kavramı ve Yabancı Dil Öğretiminde Etkileşim Biçimleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı 13, Sayfa 23-36.
- Colin, R. (2017). *Bilimsel Araştırma Teknikleri Gerçek Dünya Araştırması*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Creswell, J.W. (2015). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitapevi
- Demircan, Ö. (2004). *Türkiye Türkçesinde Kök – Ek Birleşmeleri*. İstanbul: Papatya Yayınları.
- Ergin, M. (1997, 2002). *Türk Dilbilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Gökmen, S.G. ve Güngör, M.A. (2013) Türkçe ve İngilizce İlk Okuma Kitaplarının Sözcük Türü ve Kavram Ulamlarına Göre Karşılaştırılması. *Dil Dergisi*, Sayı 160, Sayfa 26-41
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güneş, F. (2013). Kelimenin Gücü ve Zihinsel Sözlük, *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 2013/1, Sayfa 1-24

Türkçenin Eklemeli Yapısının İlkokul 1. Sınıf İlk Okuma Yazma Kitabında Kullanımı

- Karadağ, Ö. ve Kurudayıoğlu, M. (2010) Türkçedeki Kelime Türetme Özelliğinin İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarına Yansımaları. *TÜBAR-XXVII-2010 Bahar*, 437-455
- Karadağ, R. (2014). Okuma İlgisi, Tutumları ve Alışkanlığı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Lisansüstü Tezlere Dayalı Analizi: YÖK ve ProQuest Veri Tabanları Örneklemi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 35, 1-17
- Korkmaz, Z. (2003) *Türkiye Türkçesi Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Manguel, A. (2013). *Okumanın Tarihi*, 6. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Mayring, P. (2001). *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş*. (Çev. Adnan Gümüş, M. Sezai Durgun). Ankara: BilgeSu Yayınları
- MEB. (2017) *Türkçe Dersi Öğretim Programı* Ankara:2017
- Onan, B. (2009). Türkçe Dil Yapılarının Ana Dili Eğitimindeki İşlevleriyle İlgili Bazı Tespitler. *Gazi Türkiyat Dergisi*, Bahar 2009/4, 83-92
- Onan, B. (2009) Eklemeli Dil Yapısının Türkçe Öğretiminde Oluşturduğu Bilişsel (Kognitif) Zeminler. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı 11, 237-264
- Onan, B. (2014) *Anlama Sürecinde Türkçenin Yapısal İşlevleri (2. Baskı)*. Ankara: Nobel Akademik Yayınları
- Yıldırım, A.&Şimşek, H. (2005, 2013) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Extended Abstract

Introduction

The purpose of teaching reading-writing is to prepare a child to strongly correspond the modern life needs through literacy. Within the framework of the Turkish Language Teaching Program, published in 2017-2018 and still being in process, the "Teaching Voice-based Primary reading and writing" was adopted. The program emphasizes essential functions of literacy as follows - thinking, understanding, classifying, sorting, questioning, connection detecting, analysis-synthesis and evaluating.

The study examined the First Grade Reading and Writing Book taught in 2017-2018 academic year in the primary schools, for detecting the most important structural features of Turkish language - agglutinating language (additive language) – and its direct correlation with the development of the reading and understanding of the language within the Turkish Language Teaching. In this context, all the words used in teaching 5 sounds were analyzed and the status of using Turkish language as an agglutinating language was determined.

During the identification phase, all the words used in teaching reading-writing were listed and examined whether they contain the derivational affix. The research focused on the *Grammar of Turkey's Turkish* by Korkmaz (2003) as the basis for indicating the type, number and the rate of the derivational affixes.

Method

This research uses the case study, hence it refers to the qualitative research methods. It uses five-sound groups used in the Reading and Writing Book for the first grade. For the words of the five-sound groups the study proceeds through the nesting case structure with the derivational affixes constructed as four types intertwined state pattern.

The tool developed to record the data from the textbook was analyzed by content analysis. The interpretation of the findings was based on thematic coding followed by the report made in plain form. Because of the limitations of the data set, no specific program was used for analysis.

Result and Discussion

Among 547 different words in 5 sound-groups found in the book 86 of them were obtained using the derivational affixes. Those derived words compose 15.72% of all words. In the scanning, it was determined that the number of derivational affixes that could be used was low and the words were not repeated. However, the word must be repeated at least 12 times for memorization (Güneş, 2013). There should be the repetition of the words derived from derivational affixes in the book, so that they are kept in the "cognitive vocabulary" of the child.

The affixes during examining were classified as "noun derivations" and "verb derivations". It turned out that 27 of the 35 affixes, hence 77.14%, compose of nouns, while 8 of them, 22.86%, produce verbs. This result was consistent with the study of the first reading books (Güngör-Gökmen 2013) which support the claim that categories of nouns in Turkish language are superior to the categories of the verbs.

Since a total of 86 words were derived from 35 derivational affixes used in the First Grade First Literacy Book, a single affix produces an average of 2,45 words. Consequently, a student lacks the opportunity of recognizing the newly derived words on the basis of different roots.

It was determined that derivational affixes are not used systematically. While preparing Turkish curriculum, the derivational affixes adjustment to the different roots and bodies of the words should be carefully considered. Furthermore, the active annexes/affixes should be paid attention while using these affixes.

Karadağ-Kurudayıoğlu (2010) in their written explanations on the first grade level students found 89 words derived from the first grade in the First Class Reading Book, 11 of them there were found in common. Based on this research, the “reproductive vocabulary” skills of the students are not taken into consideration while choosing the derived words used in the examination object. In fact, when the words are derived, the priority should be given to the words the students “use and compare mostly”.

The only affix used in all five sound groups is “-ll”.

Considering the 35 derivational affixes, only 16 of them are the syllable-worth. “In the process of sound-based sentence usage method in the teaching of literacy, it is necessary to consider the cognitive backgrounds offered by the articulated language structure. The roots of the word having the significance of the syllable should be completed with the derivational affixes posing the syllable value” (Onan, 2009). 45,71% of the derivational affixes used in the examination process conform to this feature.

As a recommendation, further research would determine the status of the first literacy books, to establish the connections between the inflections and other elements in the process of making the sentences.